

Glasilo „Slovenskega lovskega društva“:

LOVEC

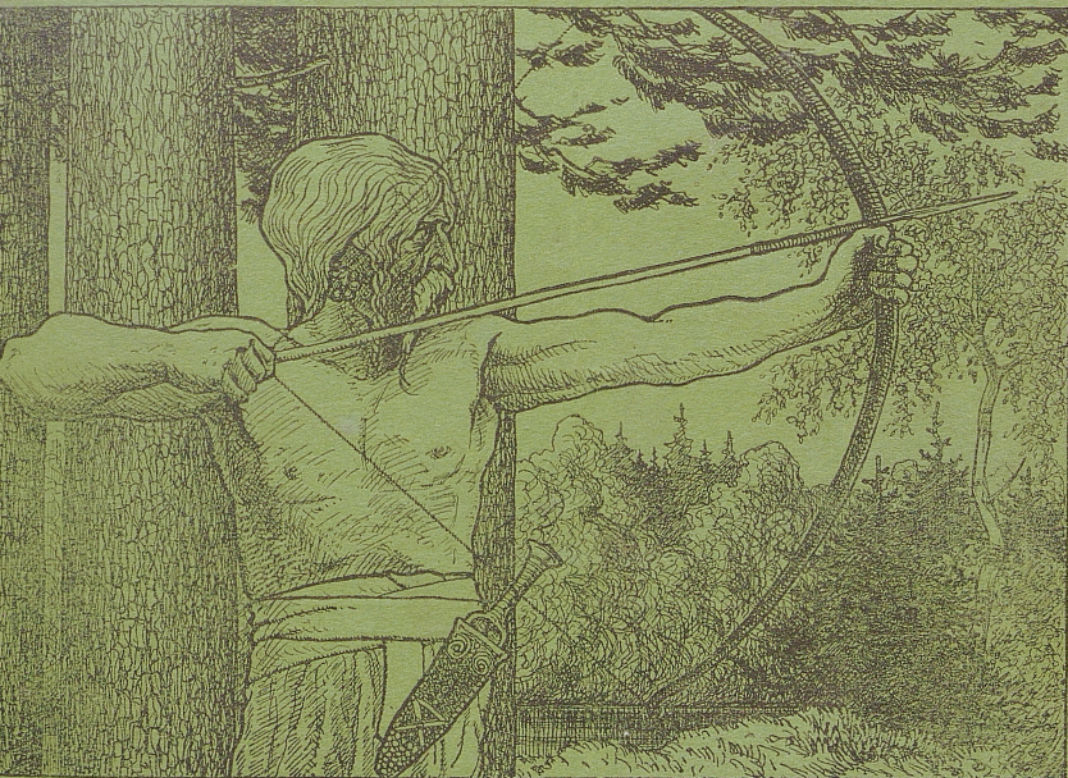
Stev. 2.

List za lov in ribištvo.

Leto I.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec.

VSEBINA:

LOV:

Podgorski: Za kunami. (Dalje). — Juraj Lubič: Iz lovskega nahrbtnika. (Konec). — N.: Influenca psov ali pasja bolezen. — Raznotero o lovu.

LISTEK:

Rado Murnik: Lovec in „lovci“. (Konec.)

RIBIŠTVO:

Fr. Gorjanc: Nekoliko besedi o umetnih muhah, navitih na trnke-dvojčke — Raznotero o ribištvu.

Slovensko lovsko društvo

in njegovo
glasilo

„Lovec“

Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

Članarina znaša na leto **5 kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej 50 kron, postane ustanovni član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, in sicer po enkrat na mesec.

Člani dobivajo „Lovca“ brezplačno; za nečlane v Avstro-Ogrski pa znaša naročnina **6 kron** na leto; oni, ki bivajo v inozemstvu, imajo doplačati še poštnino.

List priobčuje tudi oznanila po teh-le cenah:

	na ovitku:	na prilogi:
cela stran	K 250.—	K 220.—
$\frac{1}{2}$ »	» 125.—	» 110.—
$\frac{1}{3}$ »	» 84.—	» 74.—
$\frac{1}{4}$ »	» 65.—	» 55.—
$\frac{1}{8}$ »	» 40.—	» 30.—
$\frac{1}{16}$ »	» 18.—	» 16.—

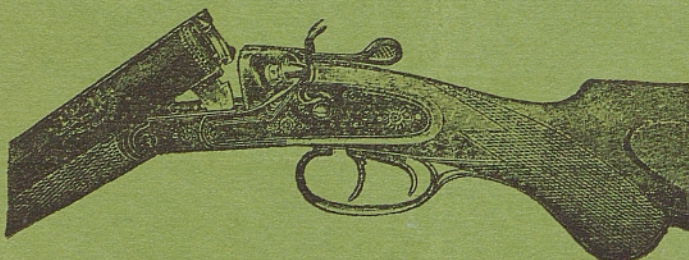
Društveno znamenje dobe člani pri odboru za 2 kroni. Pisma in pošiljatve je nasloviti na:

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani.

Prva borovska orožno-
tvorniška družba

PETER WERNIG

dr. z om. z. v Borovljah na Koroškem

Iznajditelj in izdelovatelj „Triumph-Rifled vrtanja“ in „Wernigovega univerzalnega vrtanja“ z najgostejšim, neprekosljivim vrtanjem, kakršnega še ni bilo, velikanskega strelnega učinka in predornosti ob polnem jamstvu in zmernih cenah. P n. lovcem priporoča svoje izdelke prve vrste in kakor pero lahke tricevke, kratke lovske puške, dvocevke za šibre in krogle, risane dvocevke (Bockgewehr), Mannlicher Schönauerjeve kratke

puške in pa Wernigove štiricevne puške. — Priporočam svoje puške za krogle, kaliber 9.3 mm, preiskušene na različne strele. Kot največjo novost za dvocevke in šibre in krogle priporočam patrone z nikljastim plaščem 9.3 mm — s svinčeno ostjo in 9.3 mm patrone z legirnimi strelji in papirnim vodom. — Cenovnik zastoj in franko. —

Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna
Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.;

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187

Telefon št. 194.

P. n. gg. članom in naročnikom!

Prvo številko „Lovca“ smo poslali v nekaj nad tisoč izvodih na ogled, vsem članom društva, dalje tistim, ki so se sami prijavili in pa tistim, ki so nam jih naši somišljeniki nasvetovali. Pri tem se je nam seveda primerila marsikatera neljuba pomota, vzlasti se je zgodilo, da smo nehote prezrli tega ali onega vnetega lovca, po drugi strani pa poslali list na ogled takim, ki so svojo puško že davno obesili na kljuko. Prve, kakor druge prosimo blagohotnega oproščenja. Kogar smo prezrli, prosimo, naj se ne jezi, ampak naj nam izvoli sporočiti svoje želje.

List je nam vrnilo približno dvesto gospodov, tako da bi smeli računati s številom osemsto naročnikov, odnosno članov po vseh slovenskih kronovinah. Povedati pa moramo, da je doslej le neznaten del naročnine, oziroma članarine plačan.

Po razposlani drugi številki hoče odbor jasnosti, da izvé, s koliko plačujočimi člani in naročniki sme računati. Od tega števila je odvisen obstoj, razvoj in oblika lista v prihodnje.

Kdor nam torej tudi druge številke ne vrne, smatramo ga naročnikom dotlej, da se sam ne odpove. Po prejemu dveh številk se pač vsakdo lahko odloči, hoče-li obdržati list, ali ne.

Vsem tistim gospodom članom pa, ki so v svoji velikodušnosti ob tej priliki pristopili društvu kot ustanovni člani, izreka odbor svojo iskreno zahvalo, z željo, naj bi našli čim največ tovarišev. Imena objavimo, kadar doseže njihovo število prvo desetorico.

Nekateri gospodje so nam poslali 5 K koš članarino, a nam vrnili list, menda v mnenju, da bi jim bilo treba za list še posebej plačati naročnino. Te gospode opozarjamo, da so postali naročniki z vpslano članarino, kajti, **kdor je član, plača le članarino 5 K in dobiva list brezplačno, dočim plačajo nečlani 6 K letne naročnine.** To pa radi tega, da dobi društvo kar največ članov in po številnih članih tem večjo moč v lovskih vprašanjih.

Naročnino, vprašanja, oznanila, rokopise — s kratka vse, kar se tiče društva ali lista, je odpošiljati na naslov:

„Slovensko lovsko društvo“ v Ljubljani.

Lovski koledar za mesec marec.

V prepovedanem času so:

Na Goriškem:

Divji kozel, divja koza, divji kozliček in divja kozica; srnjak, srna, srnjaček in srnica; zajec; divji petelin in divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna jerebica, skalna in snežna jerebica, poljska jerebica; prepelica; divje race.

V Istri:

Divji kozel, divja koza, divji kozliček in divja kozica; srnjak, srna, srnjaček in srnica; zajec; divji petelin in divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna jerebica, fazan, skalna in snežna jerebica, poljska jerebica; prepelica; divje race.

Na Koroškem:

Jelen, košuta, jelenček in košutica; divji kozel, divja koza, divji kozliček in divja kozica; srnjak, srna, srnjaček in srnica; zajec; divji petelin in divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna, skalna in snežna jerebica ter močvirni kljunač; divje gosi, divje race in tukalice (Rohrhühner); fazan; poljska jerebica in prepelica.

Na Kranjskem:

Jelen, košuta, jelenček in košutica; divji kozel, divja koza, divji kozliček in divja kozica; srnjak, srna, srnjaček in srnica; poljski in planinski zajec; divji petelin in divja kokoš, ruševac in ruševka; fazan; gozdna, snežna in skalna jerebica; poljska jerebica in prepelica; velika divja rasa.

Na Štajerskem:

Jelen, košuta, jelenček in košutica; divji kozel, divja koza, divji kozliček in divja kozica; srnjak, srna, srnjaček in srnica; poljski in planinski zajec; divji petelin in divja kokoš, ruševac in ruševka; fazan; poljska, gozdna, snežna in skalna jerebica, prepelica in močvirni kljunač; divje gosi, divje race in tukalice.

V Trstu in okolici:

Divji kozel, divja koza, divji kozliček in divja kozica; srnjak, srna, srnjaček in srnica; zajec; divji kunec; divji petelin in divja kokoš, ruševac in ruševka; gozdna, skalna in snežna jerebica ter fazan; prepelica; poljska jerebica; velika divja rasa.

MALA OZNANILA.

Dobrega psa fermača, ki zanesljivo priuša iz vode in zanesljivo fermuje kozice ter drugo vodno perotnino, kupi Jean Schrey, veletržec v Ljubljani. Cena po dogovoru. Zahteva se 8dnevna poskušnja.

Lovcem, ki imajo psice-fermačke čistokrvne, nemške, kratkodlake pasme, sporočamo, da je v Ljubljani na razpolago lep plemenjak, izvrstnih lovskih lastnosti, z imenitnim rodovnikom. Naslov pove društvo.

Kupim živo lisico ali jazbeca. Ivan Krže, lovec na Gori pri Sodražici.

Naprodaj je lep brak, 3 leta star, rjave barve, 54 cm visok, dober gonjač, ne goni daleč. — Več se izve pri gosp. Ivanu Kandaretu, Dane, pošta Staritrž pri Rakeku.

Naprodaj je 2½ meseca stara psičica, belorjave barve, nemške pasme. Izvira od popolnoma čistokrvnih starišev. Cena 30 kron. — A. Paulin, živino-zdravnik, Terdinova ulica 2, Ljubljana.

Tigrast fermač 1 leto star, 50 cm visok, z rjavo glavo in lisami, pravilno skrajšan rep, nepokvarjen, je naprodaj pri Ant. Hočevanju, Gomilsko. — Cena 20 kron.

Fermača 8 mesecev starega, rjave barve, z belimi stopali, lepo, kratko zidan, kaže že sedaj dober nos in pasijo za vodni lov, bo dorasel do 60 cm visok, prodaja po nizki ceni D. K. Vrhnika. Vprašanja pod zgoraj omenjeno šifro na upravnishstvo tega lista.

Dobrega psa braka, šokoladne barve, 4 leta starega, ki pridno išče, hitro najde in predalet ne goni, prodaja poceni Blaž Klun, posestnik na Vinicah p. Sodražica.

FEBRUAR

Za kunami.

Lovsko-naravoslovna razprava. Spisal Podgorski. (Dalje.)

Kuna zlatica se lovi (se goni) v februarju, če je pa januar gorak, še prej. Nosi 9 tednov in vrže navadno po 3 — 4 slepe mladiče, redko 5, ki šele za 10 do 14 dnij izpregledajo. Mladiči ostanejo pri starki, dokler si ne znajo sami hrane iskati, nakar po starem pregovoru: „Kar mačka rodi, rado miši lovi“, ni treba dolgo čakati. S 6 meseci so ti mladiči že dovršeni roparji, čeprav šele z enim letom dorastejo in za pleme dozoré. Kakor hitro so se od matere naučili, kar jim je treba za udobno življenje vedeti, se rodbina poslovi in razkropi. Kuna zlatica je namreč samotarka prve vrste. Družba ji je zoprna in prav redko je naleteti dve kuni blizu skupaj, izvzemši čas lovljenja. V tem času pa se podi po več snubcev za eno nevesto, in gonja gre od drevesa na drevo, v drznih, bliskovitih skokih. Čez dan žedi kuna zlatica v kakem votlem duplu, v kaki rogovili, v veveričjem ali vranjem gnezdu, ali pa tiči v kakem kupu vej. Po zimi si kaj rada izbere svoje stanovanje v kaki špilji, tako da je na suhem in v zatišju. Po dnevi se jo malokdaj vidi, zakaj ona svojega skrivališča ne izda rada in gnezda ne ostavi

drugače, kakor če ga mora, ali pa če jo zapelje v to košatorepa veverica, ki je za kuno zlatico delikatesa, da take ne. Kakor je veverica urna in gibčna, vendar kuni ne uide, če se ne reši z drznimi skoki preko vej, ki so prešibke, da bi kuno, ki je težji, držale.

S trdo nočjo, šele, se kuna odpravi na rop. Drži se sicer gotovih smeri, toda ti njeni roparski zleti so včasih daljši, včasih krajši. Kolikor bolj se bliža čas lovljenja, toliko nemirnejša postaja in toliko dalj ostaja zunaj. V januarskih in februarskih nočeh obrede velikanske daljave. To mora lovec kunar dobro vedeti, če si hoče prihraniti marsikatero nepotrebno stopinjo. Ne drži se sicer s tako zanesljivostjo gotovih drč, kakor n. pr. lisica, vendar so njena pota precej stalna, tako da lovec, ki pozna svoje lovišče, ne bo v zadregi, kam naj jo gre preslediti. Teh potov pa se ne drži samo ena kuna, ampak vsaka kuna, ki se v tem letovišču naseli. Je to zanimiv problem živalskega življenja, ki ga opazamo tudi pri nekaterih drugih živalih.

Živi se kuna zlatica po največ z mesom. Ni pa toliko požrešna kot krvoločna, zakaj ona podavi veliko več, kakor more požreti. S svojimi ostrimi zobmi, katerih ima 38, se zagriže žrtvi v vrat, pregrizne žile dovodnice in počasi izsreblje kri. Mrhovine sicer ne ljubi, v silo je pa tudi ta dobra in v hudi zimi kuna kaj rada zajema iz iste sklede kot lisica. Veliko privlačno silo imajo zanjo smrdljive ribe, ali pa pečen slanik, ki je izvrstna vada za pasti.

Spomladi in poleti, ko najde dovolj hrane v gozdu, se drži le gozda. Tu najde dovolj gnezd, iz katerih pobira jajca ali mladiče, pri čemer seveda ne dela razliko med divjim petelinom, jerebom ali palčkom; vse podavi brez izjeme. V gozdu najde mlade zajce, veverice i. t. d., in ta čas se ji najbolje godi. Jesen je za kuno manj ugodna. Zajca ni, mladiči so odrasli. Tedaj prestopi k vegetarijancem in se zadovolji z medom divjih bučel, približa se k vaškim sadnim vrtom pogledat, ni li na golih jablanah in hruškah ostalo kaj zanjo. Pri tej priliki se večkrat seznani z golobnjaki in kurniki, vse si dobro ogleda in zapomni za dneve stiske ob hudi zimi.

Kuna učaka približno 12 let, in kolikor starejši je, toliko temnejši postaja njen kožuh, zobje obrabljeni in rumeni. Med lovci je razširjeno mnenje, da čim starejši je, toliko rumenejša je grlo njenega kožuha; mogoče, prav starih je sedaj že redko dobiti, preveč so jim lovci za petami. Eni trdijo tudi, da vpliva na živost rumene barve hrana kune in sicer je ona kuna po grlu najbolj rumena, ki je največ ptičjih jajec izpila.

III.

Lovi se kuno zlatico na več načinov. Najzanimivejši, obenem pa tudi najtežavnejši način lova je lov z obkrožanjem.

Kuno obkrožiti pomeni v lovski govorici: dognati kam je šla spat. Seveda je to mogoče le po zimi, ko je sneg. Pa tudi vsak sneg ni za kroženje, marveč krožiti se da le, kadar je — „pobelina“, to se pravi, kadar vrh starega snega pade vsaj za prst na debelo novega. Takrat se pozna vsak sled, in gozd leži pred teboj kakor odprta knjiga, samo če poznaš te črke. Pobelina traja le en dan, drugi dan so sledovi že preveč skrižani, in je težko slediti; zato se mora lovec-kunár prvi dan podvzati, če hoče priti do svojega zaželenega plena. Najugodnejši čas za kroženje je zgodnja zima v novembru in decembru, ali pa meseca marca, če je še sneg v deželi. Te mesece namreč kuna toliko ne obide v eni noči, in jo je lažje doslediti. Januarja in februarja, ko se lovi, pa bega kuna celo noč okrog, in samci križajo in mešajo sledove samic, tako, da je v tem času kuno težko okrožiti. Pa tudi vsaka pobelina ni enako ugodna za kroženje; najboljša je tisti dan, ko med 4 in 5 uro zjutraj jenja znežiti. Kuna gre ob tem času spat, in ako se jo pri taki pobelini presledi, iskati jo je v bližini. Samo po sebi se razume, da je lažje krožiti, če je sneg južen, kakor pa če je prhak, in če so po nekaterih mestih celo zabrisi.

Kadar se je torej nadejati južne pobeline, ima lovec-kunár dosti skrbi.

Najprej si mora poiskati tovariša, ki pojde ž njim. Kroži se namreč veliko uspešnejše, ako sta dva lovca. Eden gre po eni strani lovišča presledit, drugi pa po drugi, in ko se snideta, seštejeta koliko sledov drži noter, koliko pa ven. Na ta način gre presledenje hitreje izpod rok, zakaj kunár se mora žuriti, zimski dnevi so kratki. Enako krvavo potrebuje lovec tovariša, ako je kuno dosledil. Kuna tiči po navadi v gnezdu, ali pa v votlem deblu, v rogovili ali pa v špilji, in sicer se skriva tako, da je ni lahko opaziti. Iz svojega skrivališča nepremično zre lovca, ki zaman napenja oči in išče, kje jo bo zagledal. Ker jo je težko opaziti, mu često ne ostane drugega, kot jo z ropotom spraviti iz skrivališča. S sekirico ali pa s kopitom puške potrka na drevo, na katerem domneva kuno, in glej, kakor pšica šine kuna iz skrivališča v vrh ali pa po vejah dalje. Enako naglo mora kunar pomeriti, če hoče, da mu kuna ne uide, in ž njo vsi upi ne splavajo po vodi. Vsi taki nagli streli so tvegani. Če lovita pa dva kunarja skupaj, je dokaj lažje, kuno dobiti. Delo si razdelita tako, da eden tolče, drugi pa čaka z napeto puško; kakor hitro se kuna gane in prikaže iz gnezda, — že poči strel. Koliko lažje je loviti v dveh, če je treba kuno spraviti iz špilje ali pa z dimom iz dupla, bomo pozneje videli.

Pa tudi sicer je prijetnejše na takem trudapolnem lovu imeti tovariša, kakor tavati sam v snegu okrog. Ne ve se, kaj se ufezne pripetiti! Seveda morata biti oba kunarja enakih lastnosti; slab tovariš na lovu

ni podpora, ampak samo pokora. Kdor ne more dobiti dobrega, zanesljivega druga, naj gre rajši sam na ta lov, bo še vedno več opravil, kakor pa v družbi s kakim trdétom.

(Dalje prih.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Piše Juraj Lubič.

(Konec.)

Zato ni dobro stikati okoli luknje, ker lisica človeka zavoha, še manj pa tam prekladati kamenje ali rezati vejevje. Lisica pozna vsako premeno takoj in postane nezaupna. Potem jo je težko dobiti.

Ako si našel lisičjo luknjo v skali, ki ima en vhod, ki je obenem izhod, in si se prepričal po svežem sledu, da je lisica doma, je najbolje, da luknjo z debelimi kamni založiš tako, da jih ni mogoče premakniti niti izpodkopati; potem pa hodi čakati, kadar se ti bo zljubilo. Ker pa kamenja ne moreš brez ropota odstraniti, moraš biti pripravljen, da bo treba čakati štiri do pet ur, ali pa še dalj. Prej ne pride lisica na dan, le ako je že hudo izstradana. Jaz sem čakal nekoč celih osem ur neprestano na to zvitorepko, pa sem jo le dobil in ni mi bilo žal mučno dolgih ur.

Zgodilo se je že, da je lisica pri vhodu renčala na lovca, ki je pogledal v luknjo, da bi se prepričal po sledu, so-li mladiči še notri ali ne.

Ako hočeš dobiti lisico v zimskem času, preglej najprej takoj po prvem snegu lisičje sledove. Kamor se lisica navadi zahajati, tam jo dobiš gotovo. Kjer se sledovi križajo, tam pomeči kosti, sveže ustreljenih ptic, suhih sliv, najbolje slanikovo glavo ali kaj enakega in hodi vsak dan gledat, kaj se je zgodilo. Dva, tri dni ne boš zapazil nič drugega, kakor sveži sled. Četrty dan pa je lisica pobrala vse, tudi peresca ni pustila na mestu.

Da si bolj siguren, ponavljaj ta manever parkrat, potem pa hodi zvečer čakati. Najbolje je blizu gozda na pristavi.

Mraza, dolgega časa se ne smeš bati. Dasi se marsikdo temu lovskemu načinu posmehuje, je vendar le najzanimivejši.

Samo na ta način ti je mogoče proučevati biologično stran divje živali. Od brakade na lisico nimaš prav nobene koristi, edino le — kožuh.

Porogljivec nima pojma o tem, kako poetičen je tak lov v jasni zimski noči. Polna luna obseva debelo plast zmrzlega snega, in tisoč in tisoč biserov ti miglja pred očmi. Vse je postalo mirno v bližnji vasi. Le sem pa tam se še oglašja kak zakasneli pijanček s svojim ukanjem. Iz bližnjega zvonika se razlegajo udarci ure. Devet! Sam

sediš na pristavi pod streho, zakopan v krmo. Srce ti bije glasno, najmanjši šum te vznemirja. Na vseh straneh imaš svoje oči, toda ganiti se ne smeš, dihati se ne upaš. Vsako minuto ti bolj utriplje srce! Tu se oglasi hripava sova prav pred tabo na drevesu, ondi skovika čuk, tam daleč pa se čuje strel iz puške tatinskega lovca. Aha, sedaj se prične. Vse se kadi mraza, ali ta misel ti ogreva lovsko srce. Okolu tebe se preganjajo miši in delajo v krmi tak šum, kakor da bi si ti bližal medved. Sedaj jo primaha zajec. Nekaj krme se je bilo raztrosilo po tleh. Dobro došla! Veselo zamrmra, sede prednjo, uha kvišku, se visoko stegne na zadnjih nogah in mirno posluša. Ne gani se! Glej ga prav mirno! Ko pa začne izbirati, tedaj dvigni puško in ustrelj brez skrbi! Lisice ne boš prepodil. Zajca pusti ležati in čakaj dalje naprej! Nekaj časa bo minulo, morda četrť, morda pol ure, potem pa pride zaželjena lisica. Glavo kaže izza grma. Kako se ji svetijo oči! Brž ko si jo zagledal, pritisni puško počasi in zelo previdno k licu.

Lisica teče naravnost proti tebi, sem pa tam ji je kak grmiček na poti, mogoče, da je kaka miška notri ali kak ptiček. To se mora mimogrede prevohati. Sedaj že čuješ rahlo škripanje snega, cepetanje, a lisica se ustavi zroč proti tebi. Ne zaupa preveč nočnemu miru. Človek je časih od vraga, to dobro ve. Previdno gre bližje. Krasna žival! Skoraj vsako dlako razločuješ na njej. A kaj je tam na tleh? Pečenka! Pozna se lisici, kako prijetno je iznenadena, kajti njene kretnje so sedaj vse drugačne nego prej. Blizu se pa vendar ne upa. Kaj, ko bi bila tam kaka past nastavljena! prav za njo! Beži par korakov nazaj, potem si gre zopet od druge strani ogledat zajca.

Ta jo miče, a težko je zaupati. Nekaj časa jo še opazuješ, potem pa pritisneš in — lovski blagor! — lisica je tvoja.

Ako nisi zadel, ti ne pride več nazaj, ker si dobro zapomni, kje ji je pretila nevarnost.

Takozvani „čivink“ je menda vsakomur znan. Oponaša se klic sove, s katerim se privabijo razne ptice in se vjamejo na nastavljene lepence ali se jih pa strelja.

To je tudi lisici dobro znano.

Mnogokrat mi je prišla prav pred noge, a tako tiho in previdno, ter je zopet izginila, da nisem imel niti časa streljati.

Pogum zapelje lisičo marsikaterikrat, da pozabi na opreznost. Ali čudno je, kako si zna v največ slučajih pomagati iz zadrege.

Zašla je bila neko noč v kmetiško hišo, kjer so imeli kokoši. Ropot v kuhinji je zbudil gospodinjjo, ki je šla gledat, kaj je. Hišna vrata je pustila odprta. Išče in išče po veži, kuhinji — nikjer nič. Kar ugleda lisico, ki se stiska v temen kotiček. Naglo seže po burklje, a lisica skoči v sobo in — bliskoma je bila zunaj. Na jasnem nebu

je svetila polna luna. Lisica ni imela časa premišljevati in je planila kar skozi zaprto dvojno stekleno okno na prosto.

Drugo pot pa je morala svojo predrznost drago plačati.

Neki kmet je imel obilo kokoši v svoji hiši na podstrešju, ki je bilo z deščicami obito, vrata kurnika pa so se odpirala na noter in so bila tako prirejena, da so se sama zapirala. Lisica pride skozi slamnato streho v vežo in najde pot v kurnik, kjer se vjame.

Nepopisen vrišč kokoši spravi gospodarja iz postelje. Ta zleze v kurnik. Ko pa vidi lisica odrta vrata, hoče skozi nje vun planiti, toda urni kmetič zapre hitro vrata in tišči, kar se da. Lisica je bila sicer že zunaj, toda rep je pozabila vzeti s sabo. Ker jo je pa njen med vrati pritisnjeni rep izdatno oviral v begu, si je brez premisleka in kar najhitrejše odgriznila najlepši del svojega telesa, pustivši ga svojemu preganjalcu za spomin. Bila je v veži, kjer jo je pričakovala gospodinja z lopato. Ej, ne boš me gladila po kožuhu, si misli lisica in z enim skokom je bila — v peči, kjer je bila sicer rešena pred gospodinjino lopato, toda oganj v peči ji je dal po grbi, da so hkrati za veke prenehali njeni pustolovski nočni izleti.

Lovci so se odpravili pred kratkim na lov. Prišedši do samotne hiše v gozdu, zvedo nekaj zares čudnega. „Oj, zakaj niste prej prišli!“ jih nagovori gospodinja. „V mojem svinjaku je bilo celo noč tako lomastenje, da se nisem upala iti gledat.“

Lovec stopi k svinjaku in ko ga odpre, vidi čudno žival švigati iz enega kota v drugega. Tej se je posrečilo zbežati, ali pozorni lovec jo na begu ustrelil. Bila je lisica. Prišla je na svinjak po kokoši. Ena deska je popustila in lisica je padla v svinjak med prašiče. To je moral biti lep ples v svinjaku, kajti lisica je bila tako oskubljen, da je imela le še malo dlak na sebi. To čudno, golo žival so lovci kar na mestu zakopali. Bali so se slabih dovtipov, kakoršnim je lovec navadno izpostavljen. Izvedel sem vendar o tem, pa prosim častite bravce, da obdrže to tajnost zase, ker sem tudi jaz trdno obljubil, da bom o tem molčal kakor grob.

Ako človek opazuje lisico, bi večkrat dvomil o njeni prislovični previdnosti in bi ne veroval, da ima tako dober nos, kakor ga ljudje sploh hvalijo.

Pred par leti se proti koncu meseca junija sprehajam po gozdu. Da imajo lovci prav, ki trdijo, da se lovcu divjačina kar vsiljuje, kadar nima puške, sem moral tudi jaz izkusiti. Predno stopim iz goščave na par metrov široko in kakih štirideset metrov dolgo tratino, zagledam pred sabo lisico starko, ki se je s štirimi popolnoma odraslimi mladiči igrala in valjala po trati. Pogled za bogove! Hotel sem stopiti nazaj, da lisic ne prepodim, ali že je bilo prepozno. Na starkin svarilni glas

so lisice zginile kakor kafa. Koj drugi dan sem šel proti večeru zopet tja s puško in potem še skozi pet dni in vse lisice so bile moje. Starka je mladiče vodila vsak večer vprek tratine, dasi sem bil že par mladičev odstrelil, na kar je tudi ona sama izdihnila svojo roparsko dušo. Prišle pa so mi vse lisice komaj na par korakov, akoravno sem bil v grmu le na pol skrit in sem imel psa tik pred sabo. Ako bi imela lisica zares tak fin nos, bi morala ali mene zavohati ali pa psa.

Drugo pot sem zapazil na ravno isti tratini par jamic, ki jih je bila izkopala lisica, išoč miši. Na večer sem jo čakal in jo ustrelil na tri korake, ko je nesla svojim mladičem miško in mladega kosa.

Tretjo pot sem zasačil lisico s tremi mladiči tudi tam. Bil sem komaj dvajset korakov pred njo popolnoma na prostem. Ugledavši me, je lisica enkrat zalajala, vsled česar so mladiči plaho zginili v goščo, starka pa me je gledala kakor okamenela, da sem jo prav lahko poslal v večno lovišče.

Nekoč sem zvedel, da so videli vsak večer še pred solnčnim zahodom štiri lisice na njivah blizu gozda, pred katerim leži travnik. Gozdni parobek je ostro omejen. Kar vun me je gnalo. Izbral sem si prostor sredi parobka pod košatim hrastom tako, da sem pregledal ves travnik. Listje sem odstranil, da bi ne šumelo, ako bi se obrnil. Solnce je še sijalo. Oglesi se najprvo kos v gozdu, potem srakoper na kolu sredi njive. Ti glasovi so mi bili znani. Vse drugačni so bili kakor navadno, tako nekako plahi. Ptica sta naznanjala prihod lisice. In res! Kakih sto korakov na levo pride lisica iz gozda, postoji, in ko čuje na oddaljeni njivi kopanje, se obrne in gre naravnost proti meni. Vsako jamico, vsak grmiček je porabila v svoje varstvo, a dasi je bila od mene še komaj dva koraka oddaljena, me ni zavohala. Pustil sem jo kakih deset korakov mimo, potem pa sem jo prevrnil. Komaj pet minut nato mi pride mlada lisica prav za hrbet. Poslal sem jo za materjo.

Drugi dan sem stal že bolj pozno sredi travnika, misleč, da lisice več ne bo, ko zagledam kakih dvesto korakov pred sabo lisico, ki teče ob robu gozda proti meni. Sredi travnika nisem mogel ostati. Premikal sem se samo s petami in stopali kakor klovn proti gozdu tako, da me je samo ena hrastova veja, ki je segala v travnik, malo čez prsa pokrila. Lisica starka mi pride prav do nog, naprej pa ni mogla več.

Korakal sem zimskega dne po deželni cesti na lov. Prišedši za prvo vas, vidim za sečjo na njivi lisico, ki je lovila miši. Kaj sem hotel? Na vse štiri sem se spustil in se plazil do žive meje, kjer sem legel v sneg in se pripravil za strel. Lisica se mi čimdalje bolj približuje. Imel sem jo že na trideset korakov. Mraz je bil, prsti so bili trdi, malo občutni in kar zagrmí strel iz puške, da sem se ga

sam ustrašil. Lisica se spusti v beg. Jaz pomerim po njej, a bila je že stoosemnajst korakov od mene, ko se ustavi in pogleda proti meni nazaj. Tisti hip pa je dobila svinca v uho in srce, da je na mestu obležala.

Utegnil bi kdo reči, da govorim latinski. Meni pa ni na tem, da bi dokazoval svojo strelsko spretnost ali delal reklamo za svojo piperco. Bil je le srečen slučaj, ki pa karakterizuje lisico. Njena nepredvidnost po prvem strelu jo je ugonobila.

Sicer ima lisica jako trdo življenje. Dobila je že ves strel v glavo, da ji je spodnja čeljust proč odletela in ji je eno oko izteklo, pa je vendar ušla.

Neki lovec je nosil ustreljeno lisico že par ur na hrbtu. Že, ko se je približal svojemu domu, je čutil, da ga nekdo zadaj cuka. Obrne se parkrat zaman, ko pa je prišlo do živega, je moral lisico še enkrat ubiti.

Takih in enakih slučajev se pripeti mnogo.

Lahko bi se še marsikaj zapisalo, ali te vrstice, dasi ne prinašajo mogoče nič novega, naj zadoščajo v boljše izpoznavanje naše krasne roparice, katero popolnoma zatreti bi bilo škoda, tako za kmeta, kakor za lovca.

PSI

Influenca psov ali pasja bolezen.

Splošno se imenuje bolezen pri vseh vrstah psov, katera napada najčesteje mlade pse v starosti pol leta do dveh let — redkejše mlajše in starejše pse — pasjo bolezen.

Bolezen se strinja z influenco ljudi, z influenco konj, in zadeva ta bolezen pri psih istotako vse dele, kakor je to navadno pri človeški influenci in pa pri influenci konj. Pravilno bi bilo torej imenovati bolezen „influenca psov“ ali „pasjo influenco“. Nemec jo imenuje „Staupe“, imenuje jo tudi konjsko influenco „Pferdestaupe“, „Pferdegrippe“, kakor je imenoval tudi poprej bolezen pri ljudeh „Grippe“.

Pasjo influenco prouzroča ne še popolnoma znan fiksni kontagij, ki se nahaja bržčas tudi v zraku. Bolezen se najlažje prenese na zdravo žival, ako pride ta v prostore, kateri so po tem kontagiju okuženi. Nalezba nastane najčesteje po vdihanju kužnega zraka. Ko preide kontagij v žival, mine navadno 4—7 dni, da se prikažejo prvi bolezenski znaki. Izbruh bolezní pospešuje prehlajenje, mokrota, splošna telesna

oslabeledost. Zelo rada nastopi bolezen pri psih, kateri so bili iz drugih krajev vpeljani in se še niso navadili novega podnebja. Tudi nepravilna prehranitev pospešuje izbruh bolezni. Pogosto je vzrok staro nespametno domnevanje, da se mladim psom ne sme dajati surovega mesa ter se jih mesto z mesom, krmi s kruhom, moko itd. Oslabelo telo je najbolj podvrženo influenci. Psi, kateri so to bolezen enkrat preboleli, ne dobe je navadno več.

Razun psa napada ta bolezen tudi mačke, lisice, volkove, šakale in hijene.

Znaki pasje influence so zelo raznovrstni. Najnavadnejše zapazimo kataralično vnetje vseh žleznic, tako onih oči, prebavil, dihal; pridruži se časih težko obolenje živcev, možgan in hrbtne mozga. Pogosto je v zvezi za to bolezen zelo karakteristični kožni izpuščaj. V komplikaciji se zapazi večkrat tudi kataralična pljučnica.

Bolezen se prične navadno s premembo splošnega počutka; pes postaja manj živahen, bolj izbirčen pri jedi, utruja se hitrejši, mrzli, dlaka se ščetini, nos postane topel in suh. Notranja telesna toplota se zviša na 41° — 42° C. Oči solzijo; pozneje se izteka iz njih gnoj. Bolni pes je proti svetlobi zelo občuten, vsled česar zapira oči. Pri obolenju prebavil zapazimo najprvo bljuvanje, pomanjkanje teka, vročino v ustih, pomnoženo žejo; blato postaja bolj suho, nastane zaprtje, slednjič tudi driska. Blato samo močno smrdi.

Pri obolenju dihal prične bolezen z nosnim katarom; iz nosnic se izceja pomnoženi žlem, pozneje gnoj. Žival pokašljeuje. Pridruži se katar sapnika in slednjič pljučni katar, pa tudi pljučnica.

Enkrat je bolezen bolj v prebavilih, drugipot bolj v dihalih razvita.

Nevarna življenju postane bolezen, kadar prične srce slabeti, ali če afekcija centralnega živčevja prevladuje. Takrat zapazimo na bolnikih veliko razburjenost ali pa tudi popolno apatijo in zaspanost. Pridružijo se krči posameznih delov, ali pa splošni krči.

Vsled bolezni zgubé psi lahko tudi posluš in voh, da, celo vid in intelekt.

Na koži, posebno na delih, kjer je manj dlake, nastane izpuščaj.

Ni je bolezni, da bi bilo s tako negotovostjo uganiti izid, ker je sprememba bolezenskega stanja tako hitro mogoča. Pogosto se ozdravi najhujše bolezensko stanje, drugikrat se zopet lahko obolenje spremeni v smrtno.

Ako je obolenje lahko in le kataralično brez posebnih komplikacij, ozdravi žival lahko že čez 8—10 dni; navadno trpi bolezen 3—4 tedne. Pri težjem bolezenskem stanju traja bolezen, oziroma njene posledice, mesece, celo leta ali vedno, dokler živali ne reši smrt.

Od obolelih psov pogine navadno 50—60%. Neugodni spremljevalci bolezni so: velika mladost, oslabeledost radi nepravilnega krmljenja, pomankanje krvi, razširjenje bolezni na različne telesne dele, krči itd.

Smrt nastopi navadno vsled naliva krvi v možgane ali v pljuča.

Proti nastali bolezni imamo raznovrstna zdravila, katera pa morejo le po nasvetu izvedenca koristiti; kajti zdraviti ni bolezni kot take, ampak bolezenske pojave.

V prvi vrsti je treba skrbeti za desinfekcijo prebavil in dihal. Prva se more po notranjih zdravilih, druga po inhalaciji očistiti. Koristna v to je $\frac{1}{2}\%$ kreolinova voda, oziroma njeni pari.

Obolela prebavila je treba zdraviti popolnoma simptomatično; treba je ustaviti bljuvanje, drisko, vzbuditi tek, pregnati zaprtje. Glede obolelih dihal treba dajati zdravila, katera zvedenijo žlem in gnoj ter jih iz dihal izganjajo. Toplota podpira zdravila, vendar je skrbeti za sveži zrak.

Splošne živčne krče treba z omotljivimi zdravili pomiriti, oslabeledo srce okrepiti, v kar se priporoča razun drugih zdravil kava. Kožnega izpuščaja navadno ni treba zdraviti, ker preide z boleznijo samo.

V prehranitev se priporoča v prvi vrsti surovo meso v malih koščkih, nadalje mleko in goveja juha.

V novejšem času se zdravi bolezen tudi z vcepljanjem posebnega cepiva (sokrvčna terapija).

—n.

Raznotero o lovu.

Medvedje in volkovi na Notranjskem. Dne 16. februarja je v lovišču šneperske graščine, blizu Babnega Polja, velik medved raztrgal onemoglega jelena, lihega štirinajsteraka. — Gosp. Milan Lah iz Loža nam z dne 19. t. m. poroča: „Danes je meni došla vest, da je tudi včeraj, 18. t. m., zopet en medved raztrgal drugega jelena. Divjačina pri nas vsled velikega snega, v gozdovih do 2 m debelega, grozno trpi. Česar ne bode pokončala zima, pokončali bodo volkovi. Ob cestah so ljudje našli zakopane od volkov raztrgane srne. Zasledovanje je zbok prevelikega snega takorekoč onemogočeno. Upanje naše je le v bližajočej se pomladi.“

(Opomba ured. O teh drznih ropih medvedov smo dobili od ravnatelja knežjih domén gospod dež. poslanca Schollmayer-Lichtenberga obširno poročilo, ki je prihodnjič priobčimo. Veleblagorodnemu gospodu pošiljatelju udana zahvala!)

Volkovi. V Veliki Gori nad Ribnico so se pojavili volkovi. Slediti je dva. Zaradi prevelikega snega jih je nemogoče zasledovati.

Nagrade (talje) za pokončane vidre na Kranjskem odpravljene. Ker se je zadnja leta že velikokrat pripetilo, da so prišli ljudje po več ur daleč z ujeto ali ubito vidro k okrajnemu glavarstvu po premijo, zato opozarjamo dotičnike, da je po razglasu deželnega odbora vojvodine Kranjske z dne 28. maja 1900. št. 6847, dež. zak. št. 12, deželni zbor dne 4. maja 1900 sklenil, odpraviti taljo za pokončevanje vider. Deželni zbor je namreč dne 23. januarja 1886 sklenil, od 1.

marca 1886, dalje z razglasom deželnega odbora z dne 1. novembra 1883, št. 7242, dež. zak. št. 8. iz 1884, upeljana taljo 12 K znižati, za vsako pokončano staro ali mlado vidro na 8 K; to premijo je deželni odbor, kakor povedano, popolnoma odpravil. — Da pa ne bodo imeli pokončevalci vider kakih drugih sitnosti, povdarjamo, da pripade po § 53 ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, dež. zak. št. 16 ex 1890, ujeta ali ubita (ne pa od lovca pokončana) vidra ribarskemu upravičencu, kateremu jo mora varstveno osobje oddati. Toliko v splošno vednost in ravnanje. —b—

O jesenski selitvi in lovu na sljuke l. 1909. priobčili bi radi v eni prihodnjih številk obširno poročilo in občen pregled, ker tako izredno nepravilnega in vsled tega tako zanimivega lova nismo še nikoli imeli na Slovenskem. Ker nam pa nedostaje podrobnih poročil še iz precej lovišč, vabimo prijazno vse p. n. tovariše, da nam kar najhitreje pošljejo svoja natančna in vestna poročila. Posebno nas zanima, kdaj so ustrelili v ondotnem lovišču prvo sljuko, katere dneve je bila selitev najštevilnejša in kdaj približno so zadnje ostavile naše kraje. Dobrodošla so nam tudi opazovanja in podatki o prezimovanju te zagonetne in čudne ptice po Slovenskem. —b—

Mladi zajci v februarju. Kakor se nam poroča, je našel lovec Leihkauf v Krottendorfu mladega zajca, ki je bil najmanj 8 dni star, kar je gotovo nekaj izvanrednega, ako upoštevamo, da se nahajamo še-le v sredi svečana.

(Opomba ured. Vse p. n. gosp. naročnike in sotrudnike lista prosimo, da se nas spominjajo pri vsaki priliki in nam pošiljajo obvestila o prvih mladičih, o stanju divjačine v obče, o zanimivih lovskih slučajih itd., ker nam taki podatki čim najbolj osvetljujejo lovske odnose po naših deželah.)

Za I. mednarodno lovsko razstavo na Dunaju l. 1910. potrebuje kranjski deželni odsek še mnogo raznovrstnih razstavkov kulturno- in lovsko-zgodovinskega pomena. Da navedemo le nekatere, omenimo samo: vsakovrstne starinske pasti, starodavne puške in drugo lovsko orožje, lovske torbe iz prejšnjih časov, pasje kopče itd. itd. Prijaviti je vse na „Slovensko lovsko društvo“ v Ljubljani vsaj do 15. marca t. l. Pripomnimo še, da so vsi razstavljeni predmeti zavarovani in da je vsaka izguba izključena. Razstave se udeleži tudi Slov. lovsko društvo, in sicer z razstavo kolektivne skupine. Namenilo se je vposlati 50 srnakovih in 20 gamzovih rogov najboljše kakovosti, izvečine najlepših premiranih iz I. slov. lovske razstave, katero je priredilo društvo lani v Ljubljani. —b—

LISTEK

Lovec in „lovci“.

Lahkoumevna znanstvena razprava. Spisal Rado Murnik.

(Konec.)

Mnogo je nedolžnih duhkov, ki mislijo, da je najboljši lovec oni, ki postrelja največ divjačine. Toda pravi lovec in mnogostrelec se razlikujeta bolj kakor pa kardinal in ministrant.

Krvolok, živoder, mnogostrelec, streljač ali brez-obzirni morilec (Bestia vastatrix seu Macacco impudi-

cus), bi najrajši popokal, potolkel in porazmesaril vse, karkoli hodi, leta in lazi. O dolžnostih pravega lovca, o bistvu pravega lova ne ve skorajda ničesar in se tudi ne mara ničesar učiti; to mu je deveta briga. Ta žalostni rabelj, oborožen s puško, stremi le za tem, da bi kolikor največ izkoristil ali, bolje rečeno, zlorabil svojo pravico do lova in da bi več naplenil nego drugi.

Zato strelja, strelja, strelja ob vsaki priliki in nepriliki; kakor obseden se žene za trofejami in rekordi. Kadar se snide več takih mesarjev, takrat pokajo kakor vojaki na veliki strelni vaji. Za pravo razdaljo se živoder ne meni prav nič: ako razstreli zajca na pet korakov v golaš ali ako rani srnjaka na pol kilometra tako, da slabo zadeta žival ubeži in se muči še ure in ure — to je sirovemu morilcu čisto vseeno.

Tak neizboren „lovec“ je bil (1611—1655) izborni knez saksonski Janez Juri I. Pomoril je poleg druge divjačine petnajsttisoč sedemsto in štirideset jelenov. Njegov še bolj krvavi sin, Janez Jurček Drugi, pa je sam poklal šestdesettisoč petsto in trinajst glav jelenjadi in srnjadi . . .

Krvolok je uničil ponekod najlepšo divjačino. Tudi v naših krajih je kdaj bivalo obilo „gozdnih kraljev“, mnogo ponosnih šestnajsteračkov ali celo dvajseteračkov. In dandanes? Predkratkim je ponujal nekdo v inseratu 1500 kron za vsakega jelena, ki ga sme ustreliti. — V Severni Ameriki je v prejšnjem stoletju mrgolelo divjačine. Brezobzirni streljač jo je zatrl in pokončal docela v dveh desetletjih. Nič manj ne mesarijo v Afriki. Evropski lovski listi se hinavsko zgražajo nad mnogostrelci, sami pa prinašajo pohvalne vesti: Grof F. je bil tako srečen, da je ustrelil ta in ta dan svojo tisočo divjo kozo. Čestitamo. — Američanski bogataš Gordon in njegovi prijatelji so v Z. na Češkem ustrelili v par urah desettisoč jerebic . . . Juh!

Manj nevaren, toda pravemu lovcu pravtako zoprni je sitnež ali lovska zgaga (*Canacia odiosa*).

Ta čudak ni zadovoljen nikdar ne z nikomer ne z ničimer. Ves ljubi dan zabavlja in godrnja in kali dobro voljo še drugim. Zdaj mu je lovišče prenerodno, pretegotno; zdaj mu je njegovo stalo previsoko, zdaj zopet prenizko; zdaj gonijo gonjači prehitro, zdaj prepočasi. In tako dalje . . . V odmorih preklinja puškarja in pretepa svojega psa. In tako dalje . . .

Kar postrelja, pohrusta vse lepo sam (*vörax*) doma. Konec lovskega leta, ako ne že prej, se razpre in razsvadi z vso lovsko družbo, ker hoče vedeti in znati vedno sam vse najbolje. Po visokodramatičnem prizoru se preseli med nove znance in globoko se oddahnejo rešeni

solovci; on pa jame med novimi tovariši zopet delati zgago, dokler se ga ne naveličajo in iznebe tudi oni. Silno užaljen, se prislini tretji, četrti družbi. In tako dalje . . .

Popolnoma drugačen je lenivec (*Haemorrhoidarius secretarius phlegmaticus sive Potator magnificus hypertrophicus*). Zmerom je čisto zadovoljen s svojim bližnjim, s sabo in vsem božjim svetom. Če ustrelji kaj ali nič, vsekdar je miren in hladen.

Lenivcu je nedoumno, kako morejo biti sicer pametni možje tako trapasti, da si kratijo zdravo spanje in se pehajo ter lazutajo na vse zgodaj, še ob luninem svitu, za divjim petelinom, za kljunači itd. Lepo je res zjutraj v gozdu ali na gori, spomladi in tudi marsikdaj drugikrat; toda še lepše je doma v topli postelji, modruje lenuh.

Na lovišče pride lenivec vedno zadnji in ga zapusti vselej prvi. Ako le more, se odtihotapi že po začetnih pogonih v najbližjo gostilnico.

Zakaj lov mu je le diplomatska pretveza. Dočim misli njegova preljuba žena (*Draco domesticus*), da se gospod sprog kakor črna živina poti in muči po nevarnih strminah in blatnih dolinah, sedi navihani modrijan lepo udobno v krčmi. Vesel, da je ušel sitnemu nadzorstvu strogega zakonskega angela varuha, se raduje zlate prostosti, kuri pipo, se krepča, se zabava z natakario in lovi . . . lovi nezakonske poljube. Kadar najde še kaj somišljenikov, pa udari tarok in lovi pagata. Nepoboljšljivi sesalci praznijo liter za litrom in se, vzvišeni vzori redke vztrajnosti, ne ganejo prej iz gostoljubne hiše, dokler jih obupana natakario ne omehča z ganljivimi zaspanimi prošnjami in zevajočimi vzdihljaji. Prvi prihaja lenivec v gostilnico, poslavlja se pa zadnji.

Kar poizkuša čopolasi začetnik na drobno, to počenja divji lovec (*Latro parasiticus audax*) na debelo.

Divji lovec prebiva navadno v svežem zdravem zraku na kmetih. Žandarma in pravi lovcev ne srečava rad. Njegova stara puška je težka, nerodna. Kadar mu jo zapleni gosposka, se vsi čudijo, da more kdo kaj ustreliti s tako rogovilo. Običajno jo skrbno skriva v strešni slami, pod pragom, v pesku, v gnoju in na drugih primernih krajih.

Divji lovec je poprek hud idealist in dela greh bolj iz prirojene strastne ljubezni do lova nego iz umazane dobičkaželjnosti. Prej ali slej ga doseže neusmiljena pest pravice ali pa celo smrtonosna krogla. Marsikateri divji lovec se pokori v dolgočasni kaznilnici in lovi tam le še muhe in bolhe; nekateri grešnik pa se izpreobrne in se prelevi v zvestega lovskega varuha, tem izbornejšega, ker pozna domala vse zvijače bivših tovarišev.

Najhujši sovražnik divjemu lovcu je pravi lovec (*Venator sapiens, semper fumans, gloriosus*). Telesno in duševno

nadkriljuje vse druge vrste, vse nazovne ali titularne lovce. Telo, v vseh delih somerno in lepo razvito, mu je še starcu prožno, gibko in močno; sokolje oči ovajajo njegov neukročen pogum, njegovo bistrumnost, šegavost in pretkanost.

Nerad se loči od svojega psa, od svoje puške in pipe. Njegova žeja po trudapolnem lovu je vredna odličnega spoštovanja, domišljija pa mu je tako bajnobujna, da mu poraja vedno novih plodov in vedno novih, neverjetno resničnih povesti v slavni „lovski latinščini“. Ali ni povod in vzrok temu sanjavi, poetični gozd? Ali niso bili veliki pesniki tudi lovci? Ali niso morebiti prav na lovu, v čisti krasni prirodi našli svojim umotvorom najlepših snovi? Ali ni dovela genialnega pisatelja Turgenjeva Apolonu šele Artemida?

Z izredno vnemo skrbi pravi lovec ne samo za koristno divjačino in za krepak zarod, ampak tudi za gozd in za svojega lovskega tovariša, za psa, in marljivo uničuje ujede in ropno zverjad. Bog nam daj posihdob samo takih pravih lovskih korenjakov!

R I B I Š T V O

Nekoliko besedi o umetnih muhah, navitih na trnke-dvojčke.

Tudi najspretnjšemu trnkarju, posebno pa pérničarju (pérnica = Flugangel) se ne pripeti ravno redko, da se sname ali zmuzne postrv ali lipan z že prijete muhe, oziroma njenega trnka. To se zgodi časih par trenotkov potem, ko je poskočila riba za muho in jo povzela, nič manj redko pa tudi pozneje, ko jo skuša ribič spraviti k sebi.

Vzroki takih neprijetnosti so jako različni. Časih grabijo ribe prepočasno, časih prehitro, tako, da trnkar zamudi pravi čas za useko (Anhieb). Ako v prvem slučaju prehitro udari, izbije še nezasajeni trnek ribi iz ust; ako je v drugem slučaju prepočasen, je imela postrv časa dovolj spoznati prevaro, in je izbljunila umetno muho s čudovito naglostjo zopet v vodo nazaj. Pravi trenotek je semtertja tudi najbolj večjemu pérničarju težko določiti, posebno tedaj, kadar ne vidi rib, ali mu motijo oko na vodi in njenih valovih se igrajoči svetlobni

refleksi. Vzlasti pri skrajno živahnem lipanu se pravi čas useke kaj lahko zamudi, če ga ne zagledaš ravno takrat, ko se vzdigne po muhi. Za lipana velja pravilo: udariti v trenotku, ko se zaleskeče medla rmenina njegovega telesa, in ne čakati, da se čuti potegljaj na vrvici.

Neugodna za trnkarja je tudi useka, če ga ovirajo okolica, drevesa, skale, v prvi vrsti pa teren, na pravem zavihtu, metežu in useki. Tako je vsakemu trnkarju dobro znano, kako težko je zatrniti ribe, če loviš z visoke obali, skale, ali mostu, in ti stoje ribe pod nogami. Tudi v tem slučaju jim radi nepovoljnega visokega kota izbiješ prepogosto trnek iz ust.

Mnogo rib pa se izgubi na veliko jezo trnkarjevo stoprv potem, ko je misliti, da jo privlečeš vsak čas na suho. Gotovo naj skuša vsakdo z ujetu ribo čim preje priti na varno; ribo pa na surov, brutalen način brez vsakega ustrahovanja vleči na kopno, kakor to izvršuje pri nas pretežni del naših trnkarjev, je proti vsakemu športnemu čutu. Tak način ribjega lova prepustimo brez skrbi ribjim tatovom in podobnim elementom.

Tudi vzroki teh izgub na že nataknenih ribah so raznovrstni. Časih se ni zaril trnek dovolj globoko v meso, ali je odletel na hrustancu, časih se pa vsled oprostilnih poskusov ribe rana tako razširi, da uide trnek iz nje. Drugič se je spozabil zopet trnkar in ni držal dosledno napete vrvce; najpogostejše pa se, posebno pri mehkomesnatih lipanih, pretrže meso, in riba uide.

Če upoštevamo tudi vse doslej navedene vzroke, katerim bi priklopili lahko še daljšo vrsto drugih, — pa ne smemo pozabiti glavnega — to je uporabe enega samega trneka pri lovu z muhami.

Skoro vse muhe so navite in prikrojene ploščato, in plavajo seveda tudi s svojo ploščnino na vodni površini horizontalno, torej v tisti ravnini, kakor jo tvori tudi ustna odprtina ribja. Vsaka useka v horizontalni smeri, v smeri mušje in ustne ravnine bo za ribiča neugodna, posebno pri odprtih ustih ribe, iz katerih se izmuzne brez posebne težave naprej, na desno in levo. Samo lega trneka z ostjo navpično proti gorenji ali dolnji ribji čeljusti, je za ribo nevarna, — v to pozicijo pa iz navedenih vzrokov na en sam trnek navita muha normalno ne pride.

Ako pa lovim z muho, navito na dva trnka, oziroma na dvojček, čigar loki in osti stoje nagnene približno v kotu 45° druga proti drugi, je verjetno, da ena ali druga ost zagrabi tudi v neugodni horizontalni legi to ali ono čeljust. Seveda rasto pri dveh osteh tudi šanse za grabljeja samega v podvojeni meri.

Zato naj se povsodi ondi, kjer se ne gre za to, ohraniti vjete ribe čim najmanj poškodovane in žive, rabijo muhe navite na dvojčke, ki seveda ne glede na boljšo lovnost, tudi boljše drže, vzlasti ako sta zasajeni v mesu obe osti. Jasno pa je samo ob sebi, da je dvojčke tudi dosti težje izruvat iz ust vjete ribe, kot trnek enoostnik. Vsak omikan trnkar pa bo itak gledal na to, da ne dela živali nepotrebnih muk. Zato velja ujeta ribo najprvo ubiti, in šele potem izruvat ji trnek iz ust.

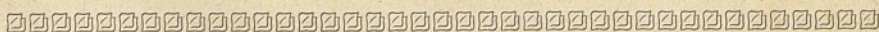
Vsem perničarjem, ki doslej še niso rabili opisanih muh, jih najtoplejše priporočamo. Prepričajo se, da imamo prav, in da so si z njihovo nabavo in uporabo odkrižali marsikatero neprijetno slabovoljnosti.

Fr. Gorjanc.

Raznotero o ribištvu.

Vodomec, tudi povodni ali zeleni kos (*Alcedo ispida*) imenovan, ima na Kranjskem vse polno prijateljev, estetičnih, sentimentalnih in agrarnih. V zadnjem zasedanju dež. zbora se mu je namreč prisodil generalni pardon, ki naj bi saj, kar se ribištvu tiče, bil fakultativen. Pri vsej svoji lepoti je vodomec jeden največjih škodljivcev naših vodâ, vzlasti pa potokov, v katerih med postrvnim zarodom napravlja vsled svoje požrešnosti največjo škodo. Zato po našem mnenju nikakor ne gre ribiške interese izročiti njihovi itak ne preveseli usodi. Čisto nič nimamo proti temu, če se vodomca izvzame iz lovâ na kateri koli način, in če se klati zeleni piskač ob kaki Koleziji ali Malem Grabnu, bodi mu življenje prosto. Nikakor pa ne gre, da bi se ribiču zabranjevalo loviti ga, tam, kjer zakupnik to potrebo uvidi. Tudi kranjski ribiški zakon našteva vodomca izrecno med ribjimi škodljivci. Zato treba pravočasno misliti na to, da pozneje ne nastane kakih nasprotstev v zakonih. Torej: vodomca ribiču — lovci in ptičarji pa naj se odreko svojim dosedanjim pravicam! Tako bo, upamo prav na vse strani.

Sulci stopijo v drest v marcu, in se drste najživahnejše krog sv. Jožefa. Ker v to svrhu pripotujejo iz daljav in globočin v plitvo vodo, k jeznim prodom in v potoke, preže tatovi noč in dan nanje in jih nabadajo na osti. Seveda je katerikoli lov na drsteče se ribe prepovedan, a kdo se zmeni zato? Kar je pa še najbolj žalostno, je to, da gotovi zakupniki in upravičeni ribiči uprav v dresti pokončajo največ sulcev. Da ti ljudje ne pomislijo, kako škodo si delajo sami s takim lopovskim ravnanjem, to presega vse meje. Za to bi bilo umestno, če bi naša okrajna glavarstva orožnikom naročila saj za čas od 15. marca do 10. aprila, da nadzorujejo itak povsodi znana drestišča. Morda bi ne vjeli samo tatov, ampak tudi ribiče in celo najemnike ribjega lova!

Ribiški koledar za mesec marec.

V prepovedanem času so:

Na Goriškem:

Račja samica.

Na Koroškem:

Sulec od 15. marca dalje; lipan; raki.

Na Kranjskem:

Lipan; sulec; samica žlahtnega raka ali jelševca.

Na Štajerskem:

Lipan; ostriz ali okún; sulec od 15. marca dalje; žlahtni raki ali jelševci.

Trnkarski koledar za čas od 15. februarja do 15. marca.

Ime ribe	Način lova	Vaba	Opomba
Dobro prijemlje: Sulec	Na vlak Na potego	Piskor Kapelj Srebrnica	V mrzlih dneh v globočini, v mračnih južnatih dneh koncem curkov. Prijemlje slabše kot v decembru in prvi polovici januarja
Ščuka	Na vlak Na plav	Srebrnica drobnice, žive ribice, kliniči	V globočinah
Mènek	Na plav Na nočno nastavo	Črvi, ribe, mrtve ribice, kapelj	Ob curkih. Lov je uspešen samo v mraku ali ponoči
Slabo prijemlje: Lipan	Na pernico Na plav Na nastavo	Redfly, March brown, belček, črvi, drobne mrtve ribice	Na muho samo krog poldneva ob solncu
Klin	Na plav Na vlak	Strjena kri, črvi, ribice, piskor, košja čeva	V tolmunih

Vprašanja in odgovori

(Za odgovore uredništvo ne prevzame jamstva.)

Vprašanje: Ali ni čisti strihnin ravno tako pripraven za otrovanje lisic, kot navadni? Ali je meso otrovanih živalij tudi strupeno? (*I. R. v G.*)

Odgovor: Otrovanje lisic s čistim strihninom je nezmisljivo, ker je čisti strihnin skoro nestopljiv v vodi ali slabokisanih tekočinah. Po Pelletierovih preskusih stopi 2500 delov vroče, in šele 6667 delov mrzle vode 1 del strihnina. Mesó otrovanih živalij je škodljivo, strupeno in neužitno, čeprav so znani slučaji, da so jedli požeruhi tudi meso zastrupljenih lisic, a niso umrli, ampak samo oboleli.

Vprašanje: Ali je dovoljeno kupovati ribe, o katerih se lahko domneva, da niso na pošten način pridobljene? (*A. P. v St. I.*)

Odgovor: Gotovo je vsakdo, ki kupi ukradeno ribo, soudeležnik tatvine, seveda, ako je vedel, da je ukradena. To sicer ljudje, in med njimi celo gospoda, pogosto prav dobro vedo, a se ne ženirajo participirati na tatvini. Znan je celo slučaj, ko je sodnikova soproga kupila za slepo ceno ukradeno ščuko od lovskega tatu, katerega je njen c. kr. soprog že preje večkrat radi tatvine obsodil! Res, čudna morala! Ljudje, ki bi sicer ne izmaknili niti novčiča, pa imajo glede ukradene divjačine in rib tako konvencionalno ohlapno vest. — Sicer pa se take stvari ne dogajajo samo v vašem kraju; tudi po Ljubljani prodajajo razni tatovi ukradene ribe nekaznovano po hišah. Pred mesecem dni je kupil neki gospod na Glincah 6 kil težkega sulca za — 1 — reci eno krono! Ta sulc gotovo ni bil ukraden, to stoji! (Dalje na 37. strani.)

Vprašanje: Ali veljajo v ribiškem zakonu normirane mere za ribe na pr. za mlade sulčke tudi pri lovu na trnek? — Ali ni smatrati v postrvskih potokih, večjih a še ne 54 cm dolgih sulčkov za škodljivce, katere naj bi se smelo tudi pod mero vzeti seboj? (Fr. R. v R.).

Odgovor: Sulčke, ki še nimajo mere, mora pošten trnkar, če niso težko poškodovani (kar se le redko pripeti), zopet vreči v vodo nazaj. Da izvestne dvonožne vidre pobero vse, kar jim pride v roké, je znano, a je protizakonito, in s športnega stališča umazano. — V vodah, ki so tipično postrvske, je seveda nad 1 kilo tehtajočega, nad 35 cm dolgega sulca smatrati kot škodljivca. Ker so pa zakonite določbe za to tukaj, da se po njih ravnamo, je akt samovoljnosti in prepotence, kdor brez specialnega dovoljenja poklicane oblasti (katerega bo v vseh ozira vrednih slučajih tudi vedno dobil) dela, kakor se njemu samemu prav in dobro zdi. Tako postopanje je najmanj inkorektno in vsekakor nedopustno.

Vprašanje: Ali so strihninove pastile, obdane s keratinom priporočljive? (Fr. S. v D.)

Odgovor: Keratinizovane strihninove pastile niso v želodcu razstopljive, zato jih je povsem neprimerno uporabljati. Sicer pa priobčimo v kratkem daljši članek o strihninu in njegovi lovski uporabi.

Vprašanje: Ali imam pravico izvrševati trnkarstvo tudi v tovarni, prizidani ob vodo, h kateri sicer ni pristopa? (Fr. K. v Št. P.)

Odgovor: Ribiču ne more posestnik zemljišča braniti, da hodi po njegovem svetu. Samo v zagrajene ali zazidane prostore, vrtove, njive itd. ob vodi ležeče, je ribiču zabranjen vhod. Zato ne morete zakonitim potom prisiliti tovarne, da vam dovoli pot k vodi. Dovoljenje je povsem zavisno od lastnika ali njegovega zastopnika.

Vprašanje: Ali so lovski psi podvrženi pasjemu davku, ki ga je sklenil in naložil občinski odbor, oziroma kateri psi so prosti davka? (Fr. Z. v R.)

Odgovor: Deželni zakon prepušča ureditev pasjega davka z dne 13. dec. 1868, štev. 4, občinam samim, a s pripombo, da psov, ki so za varstvo samotnih posestev neobhodno potrebni, ni dovoljeno obdavčiti. Lovski psi torej niso prosti davka, če se ne rabijo v ta namen.

Listnica uredništva

Vse p. t. gospode dopisnike uljudno prosimo, da pišejo vse svoje, tudi najmanjše prispevke samo na eno stran papirja, ker sicer ni moči spisa razdeliti med posamezne stavce. Radi lažjega pregleda in urejanja prosimo gospode sotrudnike, da pišejo po možnosti na pol- ali četrtpolne liste, ne na male lističe, katere se med pravilno pisane prispevke težko uloži, in ki se jako lahko zgube, ako gredo skozi več rok. Prosimo nadalje, naj vsak, zlasti drobno pišoč pisatelj pušča na vsaki popisani strani primeren prazen rob za uredniške korekture; pri daljših spisih pogrešamo pogosto tudi prepotrebne numeracije, katero naj izvoli vsak dopisnik oskrbeti sam. Vse te stvari so sicer malenkosti, ki nam pa provzročajo obilo nepotrebnih poslov, in tudi stroškov, če moramo radi nerazločnosti pisave ali nemožnosti korektur celo oskrbeti prepise posameznih prispevkov, predno jih moremo uposlati tiskarni.

G. Fr. R. v Kr. Če se zanimate za akvarije, vam svetujemo knjigo: Dr. E. Bade: Das Süßwasseraquarium. V slovenščini ne ekzistuje nobena taka knjiga. Morda prinesemo prilično kak sestavek, kakor si ga želite; sistematično pa te smeri ne moremo gojiti v našem listu.

G. P. S. v Lj. Pošljite nam ustreljevo ptico na ogled; po vašem popisu nam ni mogoče določiti njenega imena.

 Najstarejša češka trgovina s kožami

F. VLK v PLZNU (Češko)

 priporoča najfinejše potovalne in lovske kožuhe, hlače iz
 ovčine, in iz usnja divjih mačk, ter odeje za vozove in sani.

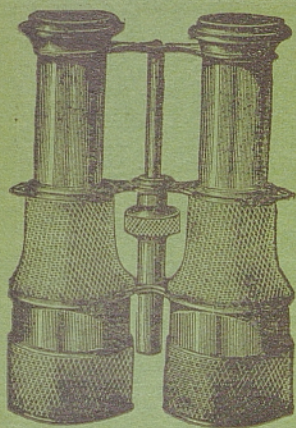
Prevzema vsa krznarska dela!

 Rupuje vse vrste kožuhovin!

Strojarna

Vse v največji izberi in po najnižjih cenah!

Barvarna

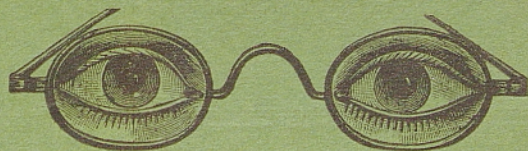

Prvi slovenski
izprašani

optik in strokovnjak

DRAGOTIN JURMAN

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 2.

Ludovik Borovnik, puškar
v Borovljah (Ferlach)

Priporoča najmoderneje puške
za lov, dvocevke, risanice,
trocevke

Manlicher-repetirke, priprave
za lov z najboljšim strelnim
učinkom

Manlicher-Schönauer-repetirke. Browning-pištole,
kakor pištole zistem „STEYR“, zrna 6.35 in zrna 7.65
z originalnimi cenami. — Priporoča se tudi za izdelovanje novih
kopit in novih cevi., popravlja vsakovrstne stare puške po najnižjih cenah.

JOSIP ROJINA LJUBLJANA

Krojačnica za gospode.

Elegantne obleke.

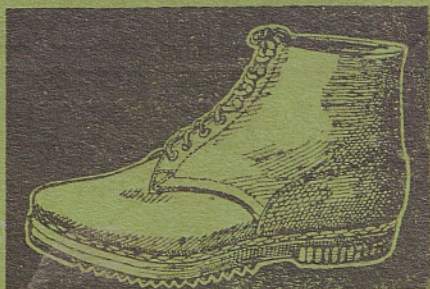
Najnovejši kroj.

Priporoča vsakovrstnih športnih, lovskih oblek in lovskih uniform.

V zalogi najfinejše, angleško, trpežno blago.

Elegantne promenadne obleke in uniforme vseh vrst.

Točna, solidna in hitra postrežba.

Cene zmerne. Postrežba točna.

JULIJA STOR

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 5
poleg Mestne hranilnice.

Največja zaloga moških, ženskih
in otroških črevljev iz najboljših
— tovaren, domačih in tujih. —

Lovcem priporoča pristne
gojserske gorske črevlje.

Pozor g. lovci!

Za nagačanje raznovrstnih živali se priporoča

IVAN ROBIDA

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 22.

Fina strokovnaška izvedba. Najnižje cene. Na
željo odnošam in donašam tudi sam domov; zado-
stuje naročilo z dopisnico.

Josip Peitler šolski vodja v Šmiklavžu
pri Slovenjem gradu —

— nagača jako dobro in poceni živali.

Mnogo pismenih priznanj na razpolago. Priznalno pismo:
„Vaše delo je izvrstno; me jako veseli, da ste se
tako mojstrsko izurili v nagačanju; čestitam!“

Janko Koprivnik,
c. kr. profesor v Mariboru.

Fr. Ševčik, puškar

Ljubljana ≡

Židovska ulica št. 8.

Velika zaloga pušk in samokresov najnovejšega sistema,
lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, sulskih in čeških
strogo preizkušenih pušk z najboljšim strelnim učinkom. Posebno se priporočajo moje obširne
znane lahke trocevke s Kruppovimi cevmi in puške brez petelinov za brezdimni smodnik.
Novo! Avtomatične Browning-puške, kalib. 16 in 12, z neprekosljivim strelnim učinkom.
Avtomatične Browning- in Steier-pištole. **Velika zaloga vseh lovskih potreb-**
ščin po najnižjih cenah. Popravila in naročbe se izvršujejo točno in zanesljivo.

— Cenovniki na zahtevo zastonj in poštne prosto. —

IV. BONAČ

Knjigoveznica, kartonaža, trgovina papirja,
— pisarniških potrebščin itd. —

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

— Uzorci in ceniki papirja na razpolago. —